

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 7Cdo/16/2016
Identifikačné číslo spisu: 1408213763
Dátum vydania rozhodnutia: 23.06.2016
Meno a priezvisko: JUDr. Mária Šramková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2016:1408213763.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľa G. S., bytom G., zastúpený advokátskou kanceláriou JUDr. Katarína Filová, s. r. o., so sídlom v Bratislave, Konventná č. 7, proti odporcom : 1/ Daňový úrad Bratislava, so sídlom v Bratislave, Ševčenkova č. 32, 2/ Z.H., bytom N., o určenie neplatnosti právneho úkonu, vedenej na Okresnom súde Bratislava IV pod sp. zn. 12 C 329/2008, o dovolaní navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 5. mája 2015 sp. zn. 8 Co 38/2015, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 5. mája 2015 sp. zn. 8 Co 38/2015 z r u š u j e a vec vracia tomuto súdu na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

Okresný súd Bratislava IV (ďalej aj „súd prvého stupňa“) rozsudkom z 15. októbra 2014 č. k. 12 C 329/2008-359 žalobný návrh navrhovateľa, ktorým sa domáhal určenia neplatnosti poverenia na zastupovanie vydaného 16. júla 2002 riaditeľom Daňového úradu Bratislava IV pre odporkyňu 2/ vo veci oznámenia na daňový subjekt Chemtrans s. r. o. pre podozrenie z trestného činu podľa § 8 a § 148 Trestného zákona a uloženia zákazu orgánom činným v trestnom konaní toto poverenie akceptovať, zamietol. Odporcom trovy konania nepriznal. Vychádzal zo zistenia, že riaditeľ Daňového úradu Bratislava IV, ktorý v trestnom konaní vedenom na Okresnom úrade vyšetrovania policajného zboru Bratislava I pod ČVS : OÚV/14/2001 a v konaní vedenom na Krajskom súde v Bratislave pod sp. zn. 4 T 2/2005 vystupoval v procesnom postavení svedka a poškodeného, vystavil poverenie na zastupovanie pred orgánmi v trestnom konaní v označenej trestnej veci odporkyni 2/, ktorá v mene odporcu 1/ v danej veci 16. júla 2002 v procesnom postavení svedka - poškodeného vypovedala pred vyšetrovateľom a zároveň 5. decembra 2005 na pojednávaní pred súdom za odporcu 1/ ako poškodeného uplatnila i nárok na náhradu škody. Dospel k záveru, že v prípade sporného poverenia na zastupovanie udeleného odporkyni 2/ riaditeľom Daňového úradu Bratislava IV nejde o hmotnoprávny úkon podľa Občianskeho zákonníka, avšak o procesnoprávny úkon vykonaný v trestnom konaní, v ktorom sa odporca 1/ prostredníctvom jeho poverenej zamestnankyne - odporkyne 2/ pripojil k trestnému stíhaniu, je posúdenie tohto poverenia výlučne v kompetencii orgánov činných v trestnom konaní. Nie je preto možné domáhať sa vyslovenia neplatnosti takéhoto poverenia s poukazom na ustanovenia Občianskeho

zákonníka v sporovom konaní na súde. V trestnom konaní je výlučne vecou súdu, aby v rámci skúmania podmienok konania skúmal i otázku oprávnenia osôb zastupujúcich subjekty zúčastňujúce sa konania. O trovách konania rozhodol podľa § 142 O. s. p., odporcom trovy nepriznal, nakoľko si ich neuplatnili.

Na odvolanie navrhovateľa Krajský súd v Bratislave (ďalej aj „odvolací súd“) rozsudkom z 5. mája 2015 sp. zn. 8 Co 38/2015 rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil a odporcom 1/ a 2/ trovy odvolacieho konania nepriznal. Vyslovil, že skutkové a právne závery súdu prvého stupňa sú správne, v celom rozsahu sa stotožnil s dôvodmi uvedenými v odôvodnení napadnutého rozhodnutia. Dôvodom zamietnutia návrhu navrhovateľa je právny záver, že súd v sporovom konaní nie je oprávnený preskúmať poverenie udelené v rámci trestného konania, nakoľko na to sú oprávnené výlučne orgány činné v trestnom konaní. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 224 ods. 1 O. s. p. v spojení s § 142 ods. 1 O. s. p.

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal navrhovateľ dovolanie, ktoré odôvodnil podľa § 241 ods. 2 písm. c/ O. s. p. nakoľko rozhodnutie odvolacieho súdu (rovnako aj rozhodnutie súdu prvého stupňa) je vecne aj právne nesprávne, nevychádza z objektívneho a komplexného posúdenia rozhodujúcich skutočností a je založené na nesprávnych skutkových a právnych zisteniach. Je toho názoru, že odporkyňa 2/ nebola oprávnená konať za odporcu 1/, pričom poukázal na čl. II ods. 2 zákona č. 460/1992 Zb. Ústavy Slovenskej republiky. Doplnením dovolania (ktoré bolo doplnené v lehote na podanie dovolania) navrhovateľ namietal, že mu postupom odvolacieho súdu bola odňatá možnosť konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f/ O. s. p., ktorú vyvodzoval z toho, že došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces, z dôvodu, že mu nebolo doručené vyjadrenie odporcov 1/ a 2/ k jeho odvolaniu, aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Na základe uvedeného žiadal, aby dovolací súd zmenil napadnutý rozsudok, prípadne zrušil rozhodnutie odvolacieho súdu ako aj rozsudok súdu prvého stupňa a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

Odporcovia 1/ a 2/ v o svojom vyjadrení k dovolaniu navrhovateľa zastávali stanovisko, že rozsudok odvolacieho súdu ako aj rozsudok súdu prvého stupňa vychádzajú z náležite zisteného stavu veci a správneho právneho posúdenia a navrhli rozsudky potvrdiť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) ako súd dovolací [§ 10a ods. 1 O. s. p. (poznámka dovolacieho súdu: v ďalšom texte sa uvádza Občiansky súdny poriadok v znení od 1. januára 2015, lebo dovolanie bolo podané po tomto dni)] po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O. s. p.) zastúpený v súlade so zákonom § 241 ods. 1 O. s. p., bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O. s. p.) skúmal, či dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom.

Dovolaniím možno napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O. s. p.).

Podľa § 238 ods. 1 O. s. p. je dovolanie prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej. V zmysle § 238 ods. 2 O. s. p. je dovolanie prípustné tiež proti rozsudku, v ktorom sa odvolací súd odchyľil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci. Podľa § 238 ods. 3 O. s. p. je dovolanie prípustné tiež proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, ak odvolací súd vyslovil vo výroku svojho potvrdzujúceho rozsudku, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 O. s. p.

Dovolaniím navrhovateľa nie je napadnutý zmeňujúci rozsudok odvolacieho súdu (§ 238 ods. 1 O. s. p.), najvyšší súd v tejto veci dosiaľ nerozhodoval, preto ani nevyslovil záväzný právny názor (§ 238 ods. 2 O. s. p.) a dovolanie smeruje proti takému potvrdzujúcemu výroku rozsudku odvolacieho súdu, ktorý nemá znaky uvedené v § 238 ods. 3 O. s. p. Predmetné dovolanie preto podľa § 238 ods. 1 až 3 O. s. p. prípustné nie je.

Podané dovolanie by vzhľadom na vyššie uvedené bolo procesne prípustné, len ak v konaní, v ktorom bol vydaný napadnutý rozsudok, došlo k procesnej vade uvedenej v ustanovení § 237 ods. 1 O. s. p. Povinnosť skúmať, či v konaní nedošlo k niektorej z nich vyplýva pre dovolací súd z § 242 ods. 1 O. s. p. Dovolací súd sa z tohto dôvodu neobmedzil len na skúmanie prípustnosti dovolania podľa § 238 O. s. p., ale sa zaoberal tiež otázkou, či v konaní nedošlo k procesnej vade v zmysle § 237 ods. 1 O. s. p. Toto ustanovenie pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vtedy, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ nepodal sa návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Treba ale zdôrazniť, že z hľadiska § 237 ods. 1 O. s. p. nie je relevantné tvrdenie dovolateľa o existencii vady uvedenej v tomto ustanovení, ale len zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto vade skutočne došlo.

Na vady konania, ktoré sú uvedené v § 237 O. s. p., je dovolací súd povinný prihliadať bez ohľadu na to, či ich dovolateľ uplatnil alebo neuplatnil (viď § 242 ods. 1 O. s. p.).

Navrhovateľ procesné vady konania uvedené v § 237 ods. 1 písm. a/ až e/ a g/ O. s. p. netvrdil a existencia týchto vád nevyšla v dovolacom konaní najavo. Prípustnosť jeho dovolania preto z týchto ustanovení nevyplýva.

Navrhovateľ v dovolaní namieta, že v konaní mu bola odňatá možnosť pred súdom konať.

Odňatím možnosti konať pred súdom (§ 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p.) sa rozumie taký procesne nesprávny postup súdu, ktorý má za následok znemožnenie realizácie procesných oprávnení účastníka konania, ktoré mu poskytuje Občiansky súdny poriadok. O procesnú vadu v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p. ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné práva [v zmysle § 18 O. s. p. majú účastníci v občianskom súdnom konaní rovnaké postavenie a súd je povinný zabezpečiť im rovnaké možnosti na uplatnenie ich práv - viď napríklad právo účastníka vykonávať procesné úkony vo formách stanovených zákonom (§ 41 O. s. p.), nazerať do spisu a robiť si z neho výpisy (§ 44 O. s. p.), vyjadriť sa k návrhom na dôkazy a k všetkým vykonaným dôkazom (§ 123 O. s. p.), byť predvolaný na súdne pojednávanie (§ 115 O. s. p.), na to, aby mu bol rozsudok doručený do vlastných rúk (§ 158 ods. 2 O. s. p.)].

V zmysle článku 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo a verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávisle a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhoduje o jeho občianskych právach a záväzkoch. V zmysle článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd jednou zo všeobecných záruk spravodlivého prejednávania veci pred súdom je zásada „rovnosti zbraní“. Tento princíp je jeden zo znakov širšieho konceptu spravodlivého súdneho konania a vyžaduje, aby každej procesnej strane bola daná primeraná možnosť predniesť svoju záležitosť jej protistrane.

Koncept spravodlivého súdneho konania v sebe implikuje právo na kontradiktórne konanie, podľa ktorého procesné strany musia dostať príležitosť predložiť nielen všetky dôkazy potrebné na to, aby ich návrh uspel, ale aj zoznámiť sa so všetkými dôkazmi a pripomienkami, ktoré boli predložené s cieľom ovplyvniť rozhodnutie súdu a vyjadriť sa pred ním. Požiadavka, aby procesné strany v konaní mali možnosť dozvedieť sa a vyjadriť sa ku všetkým zhromaždeným dôkazom alebo k stanoviskám pripojeným v spise, sa aplikuje aj na odvolacie konanie.

V danom prípade obsah spisu potvrdzuje, že navrhovateľ podal odvolanie proti rozsudku Okresného súdu Bratislava IV z 15. októbra 2014 č. k. 12 C 329/2008-359 a odporcovia 1/ a 2/ podali vo vzťahu k

tomuto odvolaniu svoje vyjadrenie obsahujúce riadnu skutkovú a právnu argumentáciu. Odporkyňa 2/ podala vyjadrenie k odvolaniu 17. decembra 2014, ktoré bolo súdu doručené 19. decembra 2014 a odporca 1/ 15. decembra 2014, ktoré bolo doručené súdu 22. decembra 2014, avšak protistrane, t. j. navrhovateľovi ako odvolateľovi doručené nebolo, z čoho vyplýva, že s ním nebol oboznámený.

ESLP vydal 13. januára 2015 rozsudok vo veci Trančíková proti Slovenskej republike, v ktorom sa zaoberal aj opodstatnenosťou námietky o nemožnosti vyjadriť sa k vyjadreniu protistrany v rámci odvolacieho konania. V tomto rozsudku dospel ESLP k názoru, že aj keď vyjadrenie k odvolaniu neobsahuje žiadne nové skutočnosti alebo argumenty, ku ktorým by sa procesná strana už nebola vyjadrila v predchádzajúcom priebehu konania, a prípadne ide o vyjadrenie nemajúce vplyv na rozhodnutie odvolacieho súdu, musí byť druhému účastníkovi daná možnosť oboznámiť sa s ním, ak bolo formulované ako právna a skutková argumentácia. Pokiaľ súd takúto možnosť druhej procesnej strane nevytvorí, dochádza k porušeniu práva na spravodlivé konanie, ktoré je zaručené článkom 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Podľa právneho názoru najvyššieho súdu - ako tomu nasvedčuje obsah spisu - došlo v preskúmvanej veci k procesnej nesprávnosti, na procesné dopady ktorej sa vzťahujú právne závery ESLP v o veci Trančíková proti Slovenskej republike. Niet pochyb o tom, že navrhovateľovi mala byť daná možnosť oboznámiť sa s vyjadrením odporcov k odvolaniu a že faktickým procesným postupom odvolacieho súdu bola navrhovateľovi táto možnosť upretá.

Dovolací súd však v danej veci podotýka, že vyjadrenia odporcov 1/ a 2/ boli zaslané okresnému súdu 19. decembra 2014 a 22. decembra 2014, teda v čase pred rozhodnutím Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Trančíková proti Slovenskej republike (rozsudok vydaný 13. januára 2015), kedy súdy neboli (a ani nemohli byť) viazané rozsudkom Európskeho súdu pre ľudské práva pre zaslanie vyjadrenia k odvolaniu protistrane (odvolateľovi). V období pred uvedeným rozsudkom súdu nevznikala povinnosť takéto vyjadrenie k odvolaniu protistrane zasielať.

Nakoľko k odňatiu možnosti navrhovateľa konať pred súdom v zmysle ustanovenia § 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p. došlo nedoručením mu vyjadrení odporcov k jeho odvolaniu pred rozhodnutím odvolacieho súdu, dovolací súd dospel k záveru, že dovolanie navrhovateľa je nielen procesne prípustné, ale aj opodstatnené a ďalej sa s vecnou stránkou dovolania nezaoberal. So zreteľom na to dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 243b ods. 1 O. s. p.).

V okolnostiach preskúmvanej veci preto dospel dovolací súd k záveru, že postup odvolacieho súdu mal znaky relevantné z hľadiska § 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p. Vzhľadom na to napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 243b O. s. p.).

Ak dôjde k zrušeniu napadnutého rozhodnutia, súd, ktorého rozhodnutie bolo zrušené, koná ďalej o veci. Pritom je právny názor súdu, ktorý rozhodoval o dovolaní, záväzný. V novom rozhodnutí rozhodne súd znova aj o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O. s. p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.